

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 mars 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor (RP 15/2014 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anja Liukko, arbets- och näringsministeriet
- ledande expert Maiju Seppälä, Energimyndigheten

- teknologidirektör Patrik Holm, Mervento Oy
- verkställande direktör Toni Sulameri, Suomen Hyötytuuli Oy
- expert Heidi Lettojärvi, Finsk Energiindustri rf
- verksamhetsledare Anni Mikkonen, Finska vindkraftföreningen rf
- professor Jarmo Partanen, Villmanstrands tekniska universitet.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— professor Raimo Lovio, Aalto-universitet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor.

Lagförslaget innebär att ett pilotprojekt för havsbaserade vindkraftverk kan godkännas för tariffsystemet trots att statligt stöd har beviljats för investering i det.

Lagen ska kompletteras så att elproducenten får möjlighet att på förhand försäkra sig om att få företräde när det gäller godkännande av ett vindkraftverk att ingå i den totala kapacitet på 2 500 megavoltampere för de vindkraftverk som ingår i tariffsystemet.

Lagens system för ändringssökande ska ändras så att tillämpningen av omprövningssystemet utvidgas och besvärstillstånd införs.

Dessutom föreslås några tekniska kompletteringar till och ändringar av lagen. Dessa har närmast samband med Europeiska unionens regler om statligt stöd.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 30 juni 2014. De ändringar som hänför sig till pilotprojektet för havsbaserade vindkraftverk ska dock träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att främja utbyggnad av vindkraft genom ändringar i tariffsystemet med inmatningspriser. Genom propositionen utvidgas tariffsystemet i fråga om pilotprojekt för havsbaserade vindkraftverk, samtidigt som systemet också blir mer förutsägbart. Dessutom föreslår regeringen ändringar som gäller ändringssökande och tekniska justeringar som gäller reglerna om förvaltningen av statligt stöd.

Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslaget, men med en smärre ändring.

Målsättning och måluppfyllelse. I den nationella energi- och klimatstrategin har produktionsmålet för den energi som produceras med vindkraft fastställts till 6 terawattimmar senast 2020 och 9 terawattimmar senast 2025. Målet ska nås bland annat genom en kvot på 2 500 megawattampere som reserverats för vindkraft i tariffsystemet. De projekt i olika planeringsstadier som anmälts till Energimyndigheten motsvarar i dagens läge¹ sammanlagt 874 megawattampere², dvs. omkring 35 procent av totalkvoten.

Kvotbeslut inom tariffsystemet. Det krävs dyra och långsiktiga investeringar när vindkraft ska byggas. För att investeringarna ska löna sig är det i dagens prisläge viktigt att kraftverket får ingå i tariffsystemet. Enligt dagens regler får man med säkerhet veta om ny vindkraftskapacitet kan ingå i totalkvoten för tariffsystemet först när kraftverket är färdigt och kopplat till elnätet. Ju större andel av totalkvoten som redan reserverats, desto mer osäker blir investeringen. En sådan osäkerhet kan komma att utgöra ett hinder för behövlig tilläggskapacitet.

Detta påpekades redan tidigare när riksdagen behandlade regleringen (EkUB 30/2010 rd). Laggen fick då på förslag av utskottet en ny 17 §,

som gav möjlighet till ett bindande förhandsbesked om huruvida projektet uppfyller de verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna enligt 7 § 1 mom. i samma lag. Det nu aktuella lagförslaget kommer att ge ytterligare garantier för att nödvändiga investeringar görs. Förslaget (17 a—17 d §) innebär att de sökande kan få bindande kvotbeslut som gäller i två år. De garanterar att projekt i planeringsstadiet kommer att ingå i totalkvoten. Villkor för att en kvotandel ska kunna läggas fast är bl.a. att projektet har de lagakraftvunna lov och tillstånd som krävs enligt markanvändnings- och bygglagen och ett avtal enligt elmarknadslagen om anslutning av vindkraftverket till elnätet har ingåtts. På detta sätt går det att se till att bara projekt som med stor sannolikhet kommer att genomföras får bindande kvotbeslut.

Ekonomiutskottet tillstyrker förslaget och anser det nödvändigt med tanke på de uppställda målen för mer vindkraft.

Demonstrationsprojekt för havsbaserad vindkraft och tariffsystemet. Arbets- och näringsministeriet har uppskattat att en produktionsökning av vindkraften från 6 till 9 terawattimmar också kräver en utökad användning av havsbaserad vindkraft. Vindkraftverk till havs erbjuder fler fullasttimmar än landbaserade vindkraftverk och har därmed bättre produktionsförutsättningar. Däremot är det dyrare att bygga vindkraftverk till havs och dessutom krävs ny teknik som fortfarande delvis håller på att utvecklas.

När man planerar havsbaserad vindkraft längs Finlands kust måste man beakta att våra förhållanden avviker från de ställen där sådan vindkraft redan börjat användas, såsom våra grunda vatten, lättare vindar och svåra isförhållanden. I statsbudgeten för 2014 har ett belopp på 20 miljoner euro anslagits för försöksprojekt för havsbaserad vindkraft. Syftet är att utveckla teknik som lämpar sig för sådana förhållanden och främja användningen av havsbaserad vindkraft. Regeringen föreslår nu att sådana försöksprojekt också ska kunna godkännas för tariffsystemet.

¹ Situationen 15.3.2104.

² Godkända projekt: 395 MVA, initierade projekt: 3 MVA och förhandsanmälda projekt: 495 MVA.

met, även om det beviljats annat statligt stöd (t.ex. energistöd). Stödet kräver att kommissionen godkänner det i varje enskilt fall.

Utskottet noterar att kostnaderna för att bygga vindkraftverk till havs i dagens läge är uppe mot tre gånger högre än för landbaserade vindkraftverk. Detta beror både på de svåra bygg- och underhållsförhållandena och på kostnaderna för att ta fram den teknik som behövs. Det räcker inte med investeringsstöd för att projekten ska bli verklighet. Samtidigt har vindkraft till havs bättre produktionsförutsättningar och den teknik och kompetens som därmed uppkommer en stark exportpotential, vilket talar för att staten i initialskedet satsar mer på dessa projekt. Det har under utskottsbehandlingen framförts delvis avvikande synpunkter på i vilken utsträckning det på världsmarknaden finns efterfrågan på teknik som planerats för våra havsförhållanden. Utskottet understryker att försöksprojekten bör väljas med beaktande av bl.a. hur det berörda projektet bidrar till att de nationella energimålen uppnås kostnadseffektivt och hur projektet kan utnyttjas som referens när man eftersträvar

tillväxt för den inhemska miljötekniken på exportmarknaden.

Övrigt. Energimarknadsverket bytte namn till Energimyndigheten den 1 januari 2014. Utskottet föreslår att myndighetens namn rättas till i 55 § 3 mom., eftersom paragrafen även i övrigt ändras genom lagförslaget.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 55 § med följande ändring:

55 §

Sökande av ändring i Energimyndighetens beslut

(1 och 2 mom. som i RP)

Besvär över en avgift som *Energimyndigheten* tar ut för ett beslut anförs på samma sätt som besvär över huvudsaken. (Nytt)

Helsingfors den 23 april 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
Antti Kaikkonen /cent
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml
Jukka Kärnä /sd

Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst (delvis)
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
ers. Lauri Heikkilä /saf
Jukka Kopra /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

RESERVATION

Motivering

Sannfinländarna anser att de energipolitiska målen bör stödjas så, att man i stället för inmatningspriser gynnar investeringsstöd. Olika versioner av tariffsystemet är orsaken till att den europeiska energimarknaden befinner sig i ett kaotiskt tillstånd och till att systemet med utsläppshandel har problem. Tariffsystemet har skapat möjligheter att göra så gott som riskfri vinst genom vissa typer av energiinvesteringar. Därför kan vi inte acceptera att tariffsystemet nu utvidgas också till havsbaserad vindkraft.

Två centrala grunder har lagts fram som motivering till att sådana försöksprojekt för denna form av vindkraft som redan fått investeringsstöd av staten ska kunna ingå i tariffsystemet. För det första är vindkraftverk till havs klart dyrare att bygga än landbaserade vindkraftverk och för det andra stöder man den finländska branschtekniken när man stöder projekt för havsbaserad vindkraft. Vi menar att båda motiveringarna är problematiska.

Finland bör försöka uppnå de påförda utsläppsmålen och målen för förnybar energi så kostnadseffektivt som möjligt. Därmed är det inte rationellt att bevilja ytterligare bidrag för en viss energiform bara för att kraftverken är dyra att bygga. Det krävs heller inga havsbaserade vindkraftverk för att nå det nationella målet på 9 TWh vindkraft 2025, eftersom den planerade el-

ler redan införda vindkraftskapaciteten redan i dag uppgår till ca 12 400 MW.

Det är förvisso sant att stödet för havsbaserad vindkraft bidrar till att utveckla branschindustrin i Finland. Vi anser ändå att inmatningspriser inte lämpar sig väl när man vill nå detta mål. Det krävs inte någon hög andel inhemsk teknik i de vindkraftsenheter som får inmatningspris, vilket innebär att det mycket väl kan vara utländska företag som drar nytta av stödet. Ett betydligt bättre sätt att främja den inhemska tekniken för havsvindkraft är att bevilja direkt investeringsstöd samt direkt företagsstöd för branschföretagens FoU-verksamhet. Dessa stödformer leder inte heller till så stora snedvridningar på energimarknaden som inmatningspriserna. Havsvindkraften får redan nu investeringsstöd, och det krävs ingen lagändring för att det befintliga företagsstödet i större utsträckning ska allokeras till företag som utvecklar havsvindkraften. Allmänt taget bör bedömningen av hur mycket utvecklingen av tekniken för havsvindkraft ska stödas ske med beaktande av att Finland måste ha kraftverk som klarar av hårda isförhållanden, men som samtidigt inte har någon betydande efterfrågan globalt.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 23 april 2014

Martti Mölsä /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Lauri Heikkilä /saf